

NÁVRAT

JOSEPH HELMREICH

TRITON

TRIFID

Přeložila Dana Veselá.

Joseph Helmreich
NÁVRAT

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována
ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.*

The Return

Copyright © 2017 by Joseph Helmreich

Published by arrangement with St. Martin's Press. All rights reserved.

Translation © Dana Veselá, 2018

Cover © Renata Brtnická, 2019

© Stanislav Juhaňák – Triton, 2019

ISBN 978-80-7553-603-7

Stanislav Juhaňák – Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.tridistri.cz

NÁVRAT

JOSEPH HELMREICH

NÁVRAT

JOSEPH HELMREICH

Stanislav Juhaňák – Triton

*Věnováno Alanu Helmreichovi, skvělému bratru a úžasnému snílkovi.
Vzpomínka na Tebe nepřestává inspirovat.*

KAPITOLA 1

Pokud mají konspirační teoretici pravdu a nikdy se to nestalo, pak ten den, kdy se to nestalo, začal vskutku nevinně. Předchozí noc nepřinesla žádné novinky, ve skutečnosti byl ten týden typická okurková sezóna. Konzervativní starosta někde v Indianě nešťastnou náhodou přiznal svoji sexuální orientaci, když poslal pikantní esemesku nesprávnému asistentovi. Několik desítek lidí zavalily trosky po zemětřesení v La Viña, chilském městě, které ve Spojených státech zná jen pár lidí, natož aby s ním někdo soucítil. Slibného nadhazovače Dodgers přistihli, jak podvádí svou ženu, jak se ale vzápětí ukázalo, už stejně žili odloučeně. To odpoledne zkrátka kupodivu nepřišlo po celé zemi na přetřes nic zajímavého. Ticho před bouří.

I tak by Bill Allenby jakékoli téma pro reportáž bral radši než to, které mu to úterý hodili na hrb – zatmění Měsíce, ke kterému dojde asi tak v 20.35 a skončí v 21.35 pacifického času. Roy Hanson, neschopný producent, který byl jeho šéfem, mu vysvětlil, že v den zimního slunovratu došlo k zatmění naposledy před několika staletími, takže je to, jak to odborníci rádi označují, „zřídka astronomický úkaz“. Podle Allenbyho sotva stálo za to táhnout celý štáb do pohorí Bernasconi Hills, které mělo poskytnout ten nejlepší výhled na nebe v Jižní Kalifornii. A o čem přesně měl mluvit s Andrewem Lelandem? A kde ksakru ten Leland vůbec byl?

Allenby se na žurnalistiku rozhodně nedal kvůli „astronomickým úkazům“, a Hanson to věděl. Ale před několika měsíci se na net dostala nahrávka, ve které špatně vyslovil jméno německého filozofa Immanuela Kanta, a doted' za to platil. I když to nikdo nikdy neřekl

naplno, dokud se na tu trapnou botu úplně nezapomene, ostře sledované cesty do nebezpečných válečných zón a vytoužené rozhovory se světovými politiky budou muset počkat. Prozatím byl někdo jako doktor Andrew Leland docela dobrý zásek. Nebyl to ovšem už onen Leland z konce devadesátek, kdy ho prohlašovali za zákonného dědice Stephena Hawkinga, ale ten uhlazený, vyumělkovaný Leland dneška, nechvalně známý propagátor sebe sama, jehož jméno byste našli spíš na stránkách zábavných magazínů než prestižních vědeckých časopisů.

„Pozor na oči,“ požádal Andrew Leland, zatímco mu v maskérně atraktivní mladá žena nanášela na tváře a čelo make-up.

„Kdybyste je držel zavřené, jak jsem vám řekla, bylo by to mnohem jednodušší,“ prohodila.

„Když je zavřu, neuvidím ten váš hezký obličej.“

Obrátila oči v sloup.

„Jak se jmenujete?“

„Maureen.“

„Ahoj Maureen, já jsem Andrew.“

„Já vím, kdo jste. Manžel se díval na váš pořad na Discovery Channel.“

„No vida!“

Usmála se a zvedla ze stolu váleček na chlupy.

„Váš manžel miluje vědu?“

„Spíš televizi,“ odpověděla a přejížděla Lelandovi válečkem po blejzru. „On si samo myslí, že je básník. Příští Pablo Neruda, jak říká. Ani netuším, kdo to je.“

„Ani já ne, ale i já jsem něco jako básník. Až na to, že se nezabývám slovy; já mám čísla a zákony. Rovnice. Můžete mi říkat básník vesmíru.“

Usmála se. „Spíš velkej kecal.“

„Až tak? Hele, teď hned napíšu něco přímo pro vás, co si můžete nechat.“

Vytáhl z kapsy pero a malý útržek vstupenky, na zadní stranu něco zapsal a pak jí ho podal.

„Co je to?“ zeptala se, zatímco zírala na deset číslic, která tam naskrábal.

„Výjimečná řada čísel unikátní v celé matematice a vědě vůbec. Říkám jí ‚Lelandova řada‘. Až budete někdy v okolí Silver Lake, klidně ji vezměte s sebou a použijte.“

Pozvedla obočí, s hranou výčítkou zavrtěla hlavou a rychle napsala telefonní číslo do kabelky.

Když asistenti produkce a stážisti zatloukli stany do tvrdé, vzdorující hlíny, Bill Allenby pochodoval sem a tam a v hlavě si procházel otázky, které Lelandovi položí. Pořád si nebyl jistý, proč tu mají fyzika, a ne astronoma, ale kdo kdy v jednadvacátém století slyšel o slavném astronomovi a Roy Hanson si potrpěl na ksichty, které lidé poznají. Mezitím něco přes deset metrů od kraje útesu, kde se bude rozhovor odehrávat, Hanson a pár uniformovaných mladíků učili štáb zacházet s novou sofistikovanou kamerou Astral HDR-8K, kterou jim zapůjčili z americké námořní observatoře a se kterou bude možné zachytit stejně ostře jak Allenbyho a Lelandu, tak i nebeskou show, která se bude odvíjet za jejich zády. Allenby to chvíli sledoval. Neušlo mu, jak usilovně Hanson předstírá, že má všechno pod palcem, zatímco očividně nechal důstojníky námořnictva odvést všechnu práci.

Allenby pak přikročil ke kraji srázu a kochal se pohledem, který se mu nabízel. Z místa, kde stál, viděl působivé tmavé obrysy města San Gabriel a v dálce San Bernardino, blikající světýlka Fontany, klikaté silnice, které si plazivě razily cestu z Moreno Valley zpět do Los Angeles. To vše dnes bylo tak nějak méně viditelné, ale přesto osvětlené hvězdami a částí měsíce, která už nebyla ve stínu.

Ježíši, pomyslel si. Bylo mu pětáctýřicet, byl pracant, extrémně ambiciózní, inteligentní. I když nebyl zrovna novinářské eso typu Andersona Coopera, pořád uměl nosit drahý oblek. A teď tu natáčí pitomou reportáž o měsíci!

„Polib mi, Kante,“ zamumlal a znovu zkomolil jméno, tentokrát schválně.

Ve 21.25 producent zavolal: „Připravit.“ Allenby a Leland se postavili na svá místa, tam, kde bude měsíc, nyní planoucí oranžovou a červenou, vidět přímo za a nad nimi.

„A nyní živě z Bernasconi Hills Bill Allenby, který sleduje noční oblohu, právě když se měsíc chystá vystoupit ze zatmění,“ informovala diváky ze studia v LA jeho kolegyně Tammy Simonová.

Producent na ně mávl.

„Děkuju, Tammy,“ začal Allenby a zíral u toho do překvapivě humpolácky vypadající Astral HDR-8K. „Přesně tak, za čtyři minuty měsíc vystoupí ze zatmění, a se mnou je tu oslavovaný fyzik a autor nedávno vydané knihy *Trocha vesmíru navíc* doktor Andrew Leland. Chci poděkovat nejen jemu, že je tu s námi, ale taky americké námořní observatoři za zapůjčení výjimečné kamery, na kterou dnes večer točíme.“

Otočil se k Lelandovi. „Tak, doktore Lelande, co nám můžete říct o významu dnešního zatmění?“

Leland se hřeživě usmál. „Zaprvé bych, Bille, velmi rád řekl, jak moc mě těší, že tu s vámi mohu být, moc děkuju za pozvání.“

„To my děkujeme,“ odpověděl Allenby.

„Dnešní zatmění, Bille, se odehrává za zimního slunovratu. To znamená, že zemská osa je v maximální vzdálenosti odkloněna od Slunce, asi dvacet tři stupňů od roviny své rotace.“

„A je to nejkratší den v roce, že ano?“

„Nejkratší den a nejdělsí noc, ano. Ale zatmění měsíce o zimním slunovratu je něco opravdu zvláštního. Ve skutečnosti se tyto dva jevy potkaly naposledy v roce šestnáct set třicet osm.“

„Vážně?“

„Ano. Tenkrát některé primitivní společnosti skutečně věřily, že při zatmění měsíc požírá nějaké obrovské stvoření. Velký had nebo možná nějaká velryba z vesmíru. V tom smyslu se to traduje v Iráku.“

„Úžasné,“ zareagoval Allenby. Ač se nudil, byl rád, že se Leland připravil. „Vidím, že měsíc má pořád naoranžovělý odstín. Můžete vysvětlit, čím to je?“

„No, Bille, tu červeno-oranžovou barvu způsobuje sluneční světlo přefiltrované dost prašnou atmosférou naší planety.“

„To je fascinující,“ poznamenal Allenby – moc upřímně to neznělo.

Následovaly chvíle vyplněné pár dalšími vědeckými vysvětleními, až hodiny odbily 21.37 a z měsíce zmizely poslední zbytky stínu – byl znovu celý a blížil se své obvyklé šedobílé barvě.

„Fíha! A to je všechno?“ zeptal se Allenby, když zíral nahoru na oblohu.

„Jo, to je celé!“ odpověděl Leland. „Upřímně doufám, že mě přizvete k tomu dalšímu, které nastane v roce dva tisíce devadesát čtyři. Ve skutečnosti se v *Troše vesmíru navíc* nachází jedna pasáž, která se sice přímo nevztahuje...“

Jindy by Lelandův nečekaný pokus o sebepropagaci Allenbyho naštal, v tu chvíli však odvedlo jeho pozornost něco na nebi.

„Doktore Lelande,“ skočil mu do řeči, oči přilepené k nebi. „Omlouvám se, ale ta zelená skvrnka na měsíci, kde byl před chvilíčkou stín – co to je?“

(A právě tady, u téhle otázky, většina verzí druhého a mnohem slavnějšího virálu Billa Allenbyho začala.)

Leland vzhlédl a zamžoural. Vypadalo to, že ta zelená skvrnka, na kterou Allenby upozornil, se pohybuje. Fyzik ji chvilku sledoval a pak zavrtěl hlavou. „Ne, to není na měsíci. Je mnohem blíž. Možná letadlo.“

Ale letadlo to nebylo.

Lloyd Bruno, který jako kameraman pořadu pracoval už přes osm let, té naleštěné věcičce, za kterou ten večer stál, moc nerozuměl. Kvůli unijním pravidlům nemohli Astral HDR-8K obsluhovat sami mariňáci a Lloyd se snažil, seč mohl, učit se za běhu. Později tvrdil,

že si nejdřív myslel, že ta zelená tečka, co se na pozadí zvětšovala, je nějaký trik kamery, hra světla, možná vada čočky.

V následujících letech bude ve všech rozhovorech popisovat, jak Bill Allenby a štáb vzali nohy na ramena, zatímco doktor Leland tam stál jakoby přimrzlý šokem a zíral nahoru na blížící se světlo.

Bude popisovat, jak se nakonec on, osmačtyřicátník s manželkou a dvěma dětmi, rozhodl utéct, jak popadl za ruku Maureen Cruzovou, vyděšenou mladou maskérku, a jak bez ohlédnutí utíkali po prašné cestě samý balvan a jak ostatní kolem nich dělali to samé.

Bruno bude mít pravdu, když řekne, že Bill Allenby nejdřív utíkal. Ale na rozdíl od Bruna Allenby místo ve skutečnosti neopustil. Na přednáškách, charitativních večerech a nepočítaně předávání novinářských cen později vylicí, jak se místo toho spolu s několika mariňáky a pár odvážnými členy štábu přikrčil za stan produkce a od tamtud se snažil vše pozorovat. Těžko říct, kam až by Allenby nebo ostatní očití svědkové ve svých výpovědích zašli, kdyby Lloyd Bruno nenechal Astral běžet. Nyní jejich svědectví sloužilo hlavně k potvrzení autentičnosti obrázků, které zachytila kamera a díky tomu je viděl celý svět.

Záběr na Lelanda, jak nehybně stojí otočený čelem k neskutečnému výhledu a vzhlíží ke hvězdám. Pak na zvláštní a jasné osvětlenou zelenou strukturu, jak dechberoucí rychlostí přelétá hory v dálce a míří ke straně útesu, k Lelandovi. A vzápětí na Lelanda, kterého nějaká neviditelná síla zvedla do vzduchu přes hranu útesu. Byl přitom obklopen oparem oslňujícího zeleného světla.

A nakonec poslední záběry, které kamera Astral natočila a které tu noc vidělo 1,6 milionu obyvatel Los Angeles a v následujících čtrnácti dnech 150 milionů a další miliardy během příštích pár let: obraz doktora Lelanda, fyzika-celebrity za zenitem, stoupajícího výš a výš na noční nebe.

KAPITOLA 2

Shawn Ferris, čtyřiadvacetiletý hubeňour, se ocitl asi patnáct metrů pod kampusem Morningside Heights Kolumbijské univerzity, kde zíral na zbytky legendárního a notoricky známého stroje. Ten v minulých desetiletích sehrál svou roli při změně běhu historie lidstva a nepřímě vedl ke ztrátě mnohých a záchraně možná ještě více životů. Nyní hrozilo, že se znovu začne chovat jako utržený ze řetězu a tentokrát se vrhne na budoucí kariéru Shawna Ferrise.

Tomu na tom ale právě teď ani za mák nezáleželo.

„Tak sakra, nafotíš to?“ zakoktal Ricardo.

Shawn změnil ohnisko u svého Olympusu Stylus, ale když znovu zvedl oči k obrovské mase železa a oceli před sebou, dál jen zíral.

Cyklotron byl každým coulem obrovské monstrum, přesně jak si ho Shawn představoval. Byl dva a půl metru vysoký a tři a půl metru široký, z majestátního železného oblouku visely masivní stříbrné elektromagnety. Snad už od prvního dne v kampusu slyšel Shawn zkasaky o legendárním urychlovači částic. Postavil ho fyzik John Dunning v roce 1936 a stroj jako první na půdě USA rozbil atom, čímž zahájil neslavný vládní Projekt Manhattan a uspíšil nukleární éru.

V polovině šedesátých let, kdy existovaly větší a výkonnější urychlovače, byl cyklotron vyřazen z provozu a teď sloužil jako la-pač prachu v podzemní laborce v Pupin Hall, domovském působišti katedry fyziky. Jak tam tak stál, stával se postupně mýtem a proměnil se v jakési poutní místo pro studenty i profesory. Nakonec byl v roce 1987 přístup do jeho doupěte oficiálně zapečetěn poté, co se

Ken Hechtman, student bakalářského programu se sklonem k anarchismu, jedné noci vkradl dovnitř a vynesl vyřazené zkumavky s uranem 238 (Hechtman se pak zviditelnil ještě v roce 2002, když působil jako reportér v Afghánistánu, kde ho zajal Tálibán a soudil ho jako údajného amerického špeha).

Shawn tyhle příběhy znal a viděl staré fotografie cyklotronu, ale když teď stál tváří v tvář jeho šedesáti pěti tunám, když na vlastní oči viděl vypínač a varovné samolepky, byl to ohromující zážitek, na který nebyl připraven. Jak tak stál proti velkému stroji, mohl by přísahat, že cítí, jak mu kůži pronikají gamma paprsky, i když jediná skutečná energie a napětí, které mohl pociťovat, byl Ricardův narůstající vztek, že se od Shawna nechal přemluvit a přidal se k němu.

„Prostě mě do prdele vyfoť, ty idiote!“ vykřikl Ricardo.

Ricardo bývával často nervózní, a dnes měl důvod. Kena Hechtmana za jeho bejkárny vyloučili a Shawn a Ricardo byli oba na stipendiu v magisterském programu. Kdyby je chytili, měli co ztratit. Toho si byl Shawn, když šli dovnitř, plně vědom, a Ricardovi to právě začínalo docházet.

Shawn rychle udělal tři fotky předku cyklotronu, přesunul se k jeho boku a udělal další tři. Pak otočil foťák na jakési méně nápadné artefakty poházené po místnosti. Rezavé kartotéky podél oprýskaných zdí, velká otevřená komora, která odhalovala mohutný, prehistoricky vypadající počítač, otevřené kartonové krabice po kraj naplněné zvrásněnými žlutými deskami a dokumenty s oslíma ušima. To všechno byla minulost, a univerzita s tím očividně podle toho i zacházela.

„Tak jo. Stačí!“ trval na svém Ricardo.

„Jen vteřinku,“ odpověděl Shawn a pečlivě udělal dvě fotky toho, co vypadalo jako staré indukční cívky. „Fajn.“

Vyšli z laboroky a vstoupili do tajemného opuštěného sklepa Pupinyovy budovy. Tam se za pomoci napůl zlomené skládací židle vytáhli jeden po druhém do potrubí vzduchotechniky, ze kterého se před-

tím vynořili. Po pár minutách plazení tmou se dostali do rozsáhlé sítě podzemních tunelů Kolumbijské univerzity.

„Odkud jsme přišli?“ zeptal se Shawn a otíral si z kapsáčku rez a špínu.

Ricardo s sebou měl baterku, a tak se podíval do zmačkané mapy, kterou si před třemi dny vytiskl z webové.

„No, měli bychom být někde pod Chandlerem. Řek bych, že jsme přišli odtamtud.“

Zahnuli doleva a pokračovali dlouhou tmavou chodbou, na jejímž stropě se táhlo parní potrubí a dráty a na zdech bylo vidět graffiti a zrezlé kusy elektrických přístrojů. Podlaha byla pokrytá bahnem a zbytky nějakých kolejí.

„Vidíš to?“ zeptal se Ricardo.

„Co?“

„Akorát kolem nás proběhla krysa jako kráva.“

„Pravděpodobně radioaktivní,“ přemítal Shawn. „Jako Tříška.“

Shawn si dělal legraci, ale zas by ho nepřekvapilo, kdyby tam dole opravdu žila radioaktivní havěť. Bylo známo, že v padesátých letech se tunely užívaly k pašování chemikálií pro Projekt Manhattan, a kdo ví, co se čas od času mohlo na tyhle podlahy rozlít.

Když zahrnuli za další roh, okamžitě se zarazili. Na konci dlouhého tunelu se v dálce na zdi pohybovalo něco velmi jasného. Nejdříve nemohli rozlišit, co to je. Ale když se pohyb prudce zarazil, došlo jim, že je to baterka a že teď míří přímo na ně.

„Ty sráči,“ zamumlal Ricardo.

„Nikdo tě nenutil jít se mnou,“ odpálkoval ho Shawn.

Zaplavila je záře baterky, ale i tak rozlišili malou a podsaditou postavu, která od nich stála asi pětatřicet metrů a zírala na ně. Specifický tvar čepice ho prozradil. Byl to univerzitní sekuriťák. Policajt kampusu.

Tak je to pravda, pomyslel si Shawn. Tunely fakt sledujou.

„Hej, vy zmrdi!“ zakřičel na ně sekuriťák.

Klasika.

Ani se nehnuli. Shawn se otočil na Ricarda. Byl to Shawn, kdo je do toho uvrtal, a tak protentokrát chtěl nechat na Ricardovi. aby rozhodl o dalším kroku. Když se teď vzdají, asi budou mít problém, ale kdo ví, jak velký? Když zvládnou utéct, jsou v suchu – i kdyby je zachytily kamery, riziko, že jejich obličej v tomhle světle někdo pozná, je minimální. Když budou zdrhat a chytí je, budou naprosto jasně a stoprocentně v prdeli.

Ricardo se zhluboka nadechl. „Padáme.“

Nato se otočili a vystřelili směrem, odkud přišli.

„Doprava!“ zavolal Ricardo, vedený instinktem, když se blížili ke křížení chodeb. Zahnuli vpravo.

„Vlevo!“ vykřikl, když se blížili k další odbočce, a běželi vlevo.

Brzy uviděli v kuzelech světla z čelovek schodiště vedoucí do prvního patra Havemeyeru. Každým krokem se blížilo. Ale i špetka úlevy, kterou pociťovali, se okamžitě vypařila, když opět uslyšeli v zádech zvuk kroků. Sekuriták jim byl v patách. Musel vyběhnout z tunelu protínajícího ten jejich a už byl až moc blízko. Už necítili nohy, ale vyběhli schody, vběhli do Havemeyeru a vyrazili ven ze dveří.

Sprintovali za svitu měsíce napříč kampusem plným stínů a sekuriták za nimi celou dobu nadával. Proletěli kolem matematické budovy a Earl Hall, řítili se dolů po kamenném schodišti Low Library a Shawn myslel na svoje noční můry, které za posledních pár let měl a v nichž ho někdo pronásledoval. V těch snech vždycky intenzivně pociťoval paniku a hrůzu z černé smrti blížící se za ním. Teď pociťoval jen čiré rozjaření. Nedokázal to nijak vysvětlit a ani nebyl čas na rozjímání.

Když doběhli na College Walk, Shawn a Ricardo prudce odbočili vpravo na chodník z červených cihel a vystřelili k vysoké železné bráně kampusu. Zatímco se k ní stále více přibližovali a postupně se před nimi otvírala Broadway a svažoval se kopec k Riverside Parku v dál, slyšeli, jak sekuriták zpomaluje a nakonec to vzdává.

Za pár minut byli venku na ulici několik bloků odtud, opírali se o zeď zavřeného Starbucks, lapali po dechu, hvízdalo to v nich a mohli si vykašlat plíce.

Později té noci se Shawn usadil ke stolu ve svém přecpaném bytě na Stodesáté, připojil foťák k laptopu a začal stahovat fotky cyklotronu na harddisk. Když skončil, zalogoval se na Schrödingerovu krysu, undergroundové fyzikální fórum, kde ho znali jen jako „Orpheia-Jacka“, a začal je posílat. „Zalkni se, Buggers81“, naťukal jako popisek k první, a oslovil tak uživatele, jehož napůl vážně míněná sázka stála za dobrodružstvím dnešní noci.

Euforie, kterou po honičce na Kolumbijské cítil, vyprchala, když chvilku po návratu zjistil, že mu chybí studentská kartička. Normálně ji míval v zadní kapse. I když neměl žádný reálný důvod myslet si, že ji ztratil během své a Ricardovy eskapády, i tak ho to rozhodilo. Ale protože s tím stejně nemohl nic dělat, snažil se to ze všech sil dostat z hlavy. *C'est la vie*.

Aby zabil čas při čekání na reakce na fotky, zamířil na fórum Q&A, kde uživatelé obvykle kladli jeden druhému otázky nebo žádali rady, většinou v souvislosti s akademickým výzkumem, na kterém se podíleli.

Někdo zrovna postoval: „Když pracujete s konvexní čočkou, jejíž ohnisková vzdálenost je 20 cm, kam musíte umístit předmět, abyste získali jeho obraz o třetinové velikosti oproti originálu?“

Shawn začal jako vždy psát odpověď dřív, než dočetl otázku. Mohl tak trávit celé hodiny, jako nic louskat všemožné oříšky od obecných problémů, jako je Einsteinova teorie relativity, až po zapeklitosť topologické geometrodynamiky.

Asi po dvaceti minutách se Shawn chystal opět zkontrolovat, jestli někdo okomentoval jeho fotky. Obrázky by měly udělat fakt dojem a Shawn byl natěšený, co k tomu lidé řeknou. Ale zrovna když se chystal odklepnout Zpět, koutkem oka něco zahlédl: v doručené poště na něj čekala soukromá zpráva.